

A fehértói legeltetés és a természetvédelem

Írta: BERETZK PÉTER Dr.

A szegedi Fehértó páratlan érdekessége, ritka madárvilága ma már nemcsak a szakkörök, de a nagyközönség előtt is közismertté vált. Ma már nem kell bizonyítani azt a nagy természeti és kulturális kincset, amely a Fehértó sajátos madár- és növényvilágában rejlik. Nagy vonásokban még is rámutatok ismételtelen azokra a gazdasági kizsároltság által mostanság is pusztuló értékekre, amelyek megmentése minden városát és a természetet szerető polgárnak elsőrendű kötelessége volna, féltreteve minden kicsinyes egyéni hasznot. A kérdés a nagyközönség elé kívánkozik. Lépten-nyomon lehet hallani csodálkozó hangokat, amidőn ez a látszólag egyszerű és a közvélemény által is követelt kérdés még mindig nem jutott a nyugvópontra.

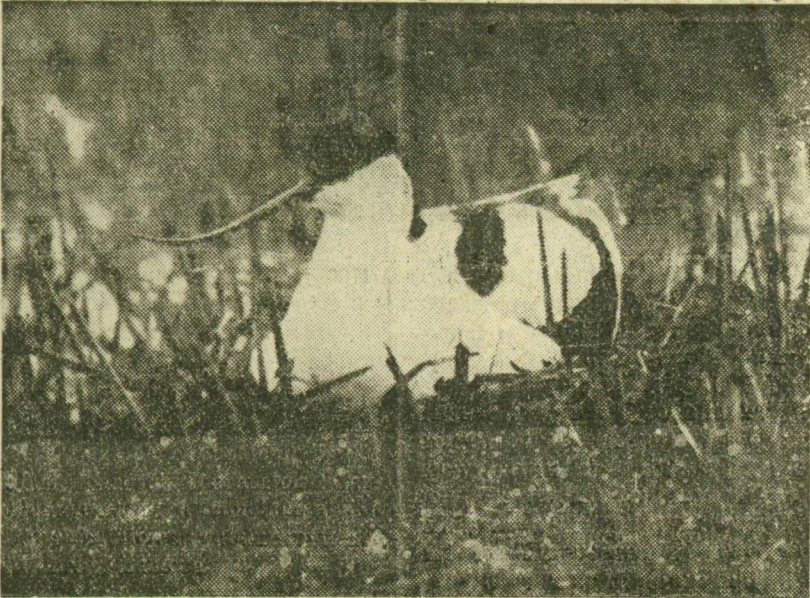
A Fehértó híressége régikeletű; napjainkban már csak mutatóba maradt abból a híres madárvilágból, amely itt valamikor volt. A múlt század 80-90-es éveiben még vizivadkivitele is volt Szegednek. A bécsi madarászok akárhányszor is boltajtó elé kiakasztott szegedi madarakból vásárolták meg az igen ritka példányokat a saját és a közgyűjtemények számára. Itthon senki sem ismerte föl a nagy értékeket. Voltak ugyan vadászok, akik meglátták a párját ritkító különös madarakat és eljuttattak belőlük a közgyűjtemé-

szágujába esik. Sok olyan madár megy itt keresztül, amely például a Dunántúlon nem ismeretes.

Ennek a „lenézett, haszontalan“ földterületnek természeti értékeit legjobban dokumentálják azok a vélemények, amelyek a tudományos intézetek nagynevű, tudós vezetői részéről hangzottak el. A Madártani Intézet igazgatója: Schenk Jakab kísérleti főigazgató mondja:

— A szegedi Fehértó a magyar madártan szempontjából különleges értékkel bír. Olyan érdekes és az egész országban páratlanul álló madárvilága van, hogy ennek fönntartása nemcsak tudományos, hanem nemzeti szempontból is rendkívül fontos lenne. A pölingök (Numenius) tavasi és őszi tömeges vonulása szempontjából nemcsak Magyarországon, hanem ugyyszólván egész Európában páratlanul áll. A pusztuló gólyatölcs (Himantopus) és gulipán (Recurvisrostra) fészkelőhelye, csodálatos gyülekező helye számos madárritkaságnak, úgyhogy mint gazdag kutatási terület úgy természetvédelmi, mint tudományos szempontból való fönntartása mai állapotában elsőrendű fontosságú volna.

Györfly István dr. nagynevű szegedi professzor véleményéből az alábbi szemelvényeket közlöm:

Fészken ülő gulipán a Fehértávon. (Beretzki Péter felvétele.)

nyekbe is, de olyan nem akadt, aki ezt a magyar földnek eddig idegennek hitt világát tudományosan föl is dolgozta volna. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményébe több ritka madár került Szegedről; a szegedi régi madártani gyűjtemények pedig csaknem minden egyes ritka madara a múlt század végén a Fehértóról került be.

Nem akarom részletezni a sok-sok ritkábbnál ritkább érdekességet, amelyek 40-50 év elteltével tömegesen kerültek itt ismét elő és ugyyszólván évről-évre megjelennek a Fehértávon, csak megemlítem azt, hogy az idei tavaszon is a gulipánnak 10-12 párja, a gólyatölcsnek több párja fészkel. Olyan madarak ezek, amelyekből ha a német partokra elkerül egy-egy, ott külön madárgondozókat vesznek föl, akik őrizet alatt tartják a madarak fészkeit. A szegedi Fehértávon ez a madár még addig nem jutott, hogy tojásait kikölthette volna.

Egyízben már kitértem arra, hogy a németek milyen kitértő lelkesedéssel fogadták a magyar Fertőtönök a hozzájuk került és a számukra különleges madárvilágát és a szikes ritka növényvilágát. Azt, amit mi azelőtt ugyyszólván észre sem vettünk.

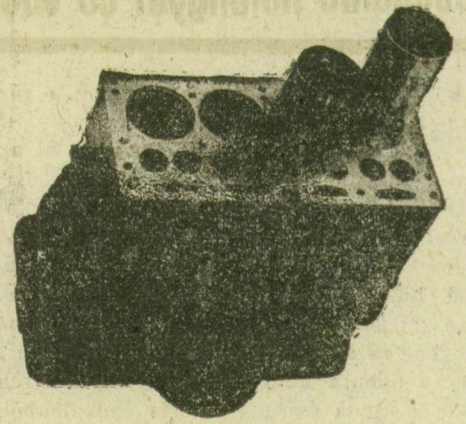
A szegedi Fehértó országos viszonylatban egyedüli összefüggő nagy kiterjedésű és nagyszó-

— Az itteni megfigyelt érdekes ritkaságokat magam nagy könyvemben „Atlas der Moostereologie“ fogom közreadni. Tanítványaim egyike pedig részletesen foglalkozik a fölötte értékes tó planktonjával. Igen kívánatos volna botanikai tekintetben is, ha ezen területek maradnának épen, ősi állapotban hagyott részletei, amelyet sem a kultura, sem a legeltetés ne vetköztetne ki a maga eredetiségéből (reservátum).

Gelei József dr. európai hírvető kutatója a szegedi egyetemnek, többek között ezeket írja:

— Sajnos azonban a tó szomszédságában hovatovább fokozottabbá váló gazdasági követelődések, szomszédgazdák a tó területére való betolakodása, az emberek okatlan kapzsisága, értelmetlen vandalizmusa, lehetetlenné teszi, hogy a ritka madárvilág maradványok megtelepedjen és Szeged környékének rendszeres különlegességé váljon. Mindezekért szükségesnek látszik az egész Fehértó parasztagazdaságtól mentes területének védetté való nyilvánítása, azon minden illetéktelen emberi és állati forgalomnak megszüntetése, a legeltetés betiltása s ezen is tulmenőleg a védettség céljának és érdekének elérése, illetve megővése végett a védett területnek rendőrhatalósággal való őrizetése.

Farkas Béla dr., az állattan tudós tanára hasonló értelemben nyilatkozott.

Minőségi kocsi a

Skoda 1100 cm³ autó

2600 fordulatszám „Autohermic“ műrozzott hengerművek, direkt kapcsolásban minimális sebesség 10 kilométer, maximális sebesség 100 kilométer, fogyasztása 8 lit. 100 km.

Ára:.....P. 4700.—

Képviselet:

MARKOVICS SZILÁRD
Szeged.

Középkocsikban utolérhetetlen a

Wanderer

1767 cm³ luxus autó

Központi alvázkenés,

luxus kiserelés,

hosszú élettartam,

megbízhatóság

és elegancia.

Ára csak:
P. 5400.—

Képviselet:

Markovics Szilárd

Szeged.

Az igazi motorosok kedvence a

Zündapp

Qualitás,

megbízhatóság,

olcsó ár.

Képviselet:

Markovics Szilárd

Tisza Lajos krt. 44. Tel.: 30-20

A város törvényhatósági közgyűlése a védettség ügyében egyhangu határozatot hozott 1938 októberi közgyűlésén, amely kimondotta, hogy a Fehértó egész területét fokozatosan védetté kívánja kiépíteni. Ennek a folyamán volt az, hogy ez év tavaszán kb. 300 holdnyi területet az egész 1700 holdnyi területből kijelöltünk, mint védett területet, amelyet azután őrizet alatt is tartottunk.

Eddig mindenki úgy tudta, hogy a Fehértó gazdaságilag haszontalan terület és most sült csak